

bekeek, zag hij, dat het een mensenhand was, met vingers eraan.

Hij liet het stuk "kattepoot" de volgende morgen aan zijn baas zien en toen vertelde deze, dat zijn vrouw een paar vingers afgehakt waren. Het was dus duidelijk, dat de vrouw de heks was. Verder bleek, dat zij "hekste", omdat ze, ofschoon ze rijk waren, door haar man gedwongen werd in de molen te blijven wonen.

Een man was 's avonds aan het streuf bakken. De kokende olie stond naast hem. Daar komt een kat binnen en zegt: "Streuf bakken kan ik ook wel". De man werd boos en gooide kokende olie over de kat. De volgende morgen vertelde zijn buurman, dat zijn vrouw 's avonds gezond naar bed was gegaan en 's morgens wakker geworden was, overdekt met brandwonden. Die buurvrouw was de heks.

M.H.J. Pennings.

STRAWSEL. (Iets over en uit het Gemerts dialect)

Het verzamelen van dialectwoorden is even interessant als het bijhouden van een postzegelverzameling. Sommige uitdrukkingen beginnen even zeldzaam te worden als postzegels met Willem III er op afgebeeld. Maar er zijn hierbij een paar problemen, die velen weerhouden hun verzameling op papier te zetten ten aanschouwe van anderen. Niet dat men bang is ze aan anderen prijs te geven, maar de vorm, waarin men de dialectwoorden moet gieten geeft moeilijkheden. Veel klanken zijn niet of op verschillende manieren weer te geven. Er bestaat grote behoefte aan richtlijnen voor het publiceren van dialect, voor het schrijven van de klanken. Zowel in Amsterdam als in Nijmegen en ook elders zijn regels opgesteld, ik weet het, maar deze zijn onderling verschillend, vrij onvolmaakt en soms onlogisch en moeilijk te onthouden. Fonetisch schrift is wel volmakter maar onbruikbaar bij een gewone schrijfmachine. Dan is er nog de moeilijkheid, dat er in elk dialect klanken voorkomen, die net niet met een algemene regel te vangen zijn. Ik zou om kort te gaan, graag beschikken over een stelsel, dat is

te gebruiken voor het Gemerts dialect. Wellicht kan één der lezers me helpen.

Een tweede probleem is de keuze: wat wel opnemen en wat niet. Er zijn allereerst een aantal woorden, die ook in het (algemeen beschaafd?) Nederlands voorkomen, maar (iets) anders uitgesproken worden: Tafel-toffel. Dan de woorden, die een iets andere betekenis hebben: Brood (dat bruinbrood betekent in tegenstelling tot mik=witbrood). Verder de woorden, die voor dialectwoorden kunnen doorgaan, maar zo zeer bekend zijn, dat ieder ze wel kent: moeke. Waar ligt de grens?

Ik houd me het liefste maar bij dialect-uitdrukkingen, waarbij dit soort moeilijkheden zich minder voordoen.

Bovendien zijn uitdrukkingen mijnsinziens veel belangrijker en interessanter, omdat ze niet alleen aangeven, wat de bevolking zegt, maar veel meer - wat zij denkt. Door de uitdrukkingen leert men de mensen kennen en dan pas is waar het gezegde: De taal is gans een volk.

"Te hooi en te gras" heb ik hieronder wat uitdrukkingen vermeld. De titel "Strawsel" is er wel op van toepassing:

Hij liet er geen vuur op uitgaan: hij wilde geen tijd verloren laten gaan; (denk aan het vuur, dat elke dag opnieuw met moeite weer werd aangestoken).

Hij wilde graag voor hen in de boog springen: hij wilde hen helpen; (denk aan de uitdrukking: iemand bijspringen).

Hij moest wel inbingen (inbinden): hij moest zijn woorden terugtrekken of afzwakken.

Hij had veel scheid'veil: "veel geblaas maar weinig wol" of hij was overdreven aanstellerig.

Hij had veel kommaande veil: idem.

Hij had veel kasgenaaië veil: idem.

Hij moest zijn engden (einden) voort leggen: hij moest zich haasten; (ik denk dan aan een regenworm, die over de grond kruipt).

Hij is met hem wel aangemaakt: hij heeft er voortdurend last van (bijv. als bezoeker).

M. A. van der Wijst.

Corrigenda. In het vorige nummer van Gemerts Heem, nr. 40 zijn twee fouten ingeslopen. Tweede regel bladz. 4 moet 1844 staan i.p.v. 1833. Op bladz. 11, regel 19 staat het jaartal 1682, dit moet zijn: 1662.
